

Zielona

GAZETA PARKOWA

Zielona **od nowa!**

Park Zielona, najstarszy w Dąbrowie Górniczej, przejdzie prawdziwą metamorfozę. Już wkrótce mieszkańcy zobaczą tu królestwo zieleni i przyrody, z licznymi atrakcjami dla młodszych i starszych. Zielona stanie się miejscem, gdzie po prostu będzie się chciało spędzać czas.



Zbigniew Podraza, prezydent miasta: Lubię Zieloną. Odkąd pamiętam, przychodziłem tu z rodziną na spacer, odwiedzałem to miejsce, by odetchnąć i w spokoju zebrać myśli. Pamiętam, jak osiem lat temu spacerowaliśmy tu z moim wnukiem – wtedy był dzieckiem, dziś to prawie dorosły człowiek. Park Zielona od zawsze był dla mieszkańców leśną enklawą, miejscem odpoczynku i ucieczki od miejskiego zgiełku. Z czasem jednak coraz bardziej podupadał i niszczał. Teraz wypiękniał i na naszych oczach staje się zieloną wizytówką Dąbrowy. Bez wątpienia będzie bardzo popularnym miejscem wypoczynku dąbrowian i przyciągnie mieszkańców innych miast. Przyznam, że nie mogę się doczekać zakończenia prac.

Marcin Bazylak, I zastępca prezydenta miasta: Park Zielona to jedno z miejsc najchętniej odwiedzanych przez dąbrowian i stworzone przez dąbrowian jeszcze w latach 30. XX wieku. Dlatego też nie wyobrażałem sobie sytuacji, w której w procesie projektowania rewitalizacji parku mogłoby zabraknąć głosu mieszkańców, którzy z tego miejsca korzystają obecnie. Cieszę się, że udało się zachować jego leśny, pełen uroku charakter i uwolnić go od nadmiernej ilości betonu i asfaltu. Tak wyjątkowej przestrzeni parkowej nie ma w okolicy i jestem przekonany, że Zielona znajdzie się w czołówce parków w Polsce.

Przez kilka miesięcy mieszkańcy Dąbrowy Górniczej musieli znosić niedogodność, jaką było zamknięcie jednego z ich ulubionych miejsc wypoczynku. Jednak już za kilka tygodni park Zielona będzie gotowy, by przyjąć ich z powrotem. Odnowiony i odmieniony, ale wciąż zielony, nadal zapewniający relaks i kontakt z naturą.

Przyroda bez skazy

Park Zielona po przebudowie będzie nawiązywać do stylistyki lat 30. XX w. – okresu, w którym został założony. W trakcie budowy firma wykonująca prace nie wycięła ani jednego drzewa, więc nie było zagrożeń dla parkowych ptaków. Były one narażone jedynie na hałas, ale nie wpłynęło to na ich lęgi. Z przeprowadzonych kontroli wynika, że tych było nawet więcej niż zwykle, bo ptakom nie przeszkadzały spacerowicze. Drzewa, w pobliżu których prowadzono prace np. z użyciem koparek, zostały zabezpieczone przed uszkodzeniem poprzez przymocowanie desek ochronnych. Park ma pozostać oazą

zieleni i miejscem, w którym przyroda jest na wyciągnięcie ręki. Projekt zakłada zmniejszenie ilości betonu i asfaltu – alejki wytyczono na nowo. Główna oś parku została wykonana z eleganckiej nawierzchni granitowej i kostki granitowej, a pozostałe alejki wykonano z nawierzchni mineralnej, która przepuszcza wodę i jest dużo ładniejsza od betonu i asfaltu. Na głównej alei, wokół fontanny i kręgu tanecznego pojawią się nowe klomby z atrakcyjnymi kompozycjami roślinnymi.

Zapraszamy na pomost

Parkowy staw, po którym niegdyś pływały łódki, również otrzyma nowe życie. Oczyszczono jego dno, a po ponownym napełnieniu wróć do niego żaby, ryby i kaczki. Na wodzie już stanął nowy pomost, a wokół niego wkrótce będą nowe alejki. W całym parku będzie dużo ławek i miejsc idealnych do odpoczynku. Dzięki nowoczesnym tablicom informacyjnym będzie można lepiej poznać przyrodę tego zakątka Dąbrowy. Pojawią się też atrakcyjne punkty gastronomiczne, a także toalety dla gości parku.

Park Zielona

FONTANNA



Fontanna w centralnym punkcie parku zmieni się nie do poznania. Dotychczasowa konstrukcja została rozebrana, a jej miejsce zajęła zupełnie nowa niecka, położona wyżej i wyposażona w efektowne podświetlenie. Nowy projekt fontanny jest bardziej przyjazny dla płazów – niegdyś wpadały do niej i nie mogły się później wydostać. Dzięki jej podniesieniu nie będzie już takich sytuacji. Obok głównej fontanny znajdą się tzw. skoczki – małe, wytryskujące wprost z chodnika. Ta atrakcja zawsze daje mnóstwo radości najmłodszym. Wokół powstaną punkty gastronomiczne i toalety. W tym miejscu będą się odbywać najważniejsze wydarzenia organizowane w parku.

KRĄG TANECZNY



Otoczenie popularnego „okrągłaka”, czyli kręgu tanecznego, po przebudowie stanie się centrum malowniczej przestrzeni z nowymi alejkami, ławkami, nowoczesnym oświetleniem i mnóstwem zieleni. Przy kręgu pojawią się trzy daty: 1936 – rok powstania parku Zielona, 1957 – przebudowa parku i powstanie kręgu tanecznego, 2018 – modernizacja całego parku.



PLAC ZABAW



Dla dzieci zostanie wybudowany nowy plac zabaw. Będzie on podzielony na strefy dla młodszych i starszych. Na usypianym pośrodku pagórku znajdą się zjeżdżalnie oraz piramida linowa. Plac zabaw będzie też wyposażony w nowoczesne huśtawki, bujaki i konstrukcje, po których dzieci będą mogły się wspinać. Ponadto pojawią się edukacyjne tablice sensoryczne – dzięki nim najmłodszy będą przyglądać się z bliska niezwykłej przyrodzie parku Zielona.



Radosław Gwóźdź z firmy Influence, która sprawuje nadzór przyrodniczy nad projektem:

W parku Zielona znajdują się siedliska płazów i to stanowiło największe wyzwanie przy jego rewitalizacji. Płazy leżyły się w parkowym stawie (głównie ropucha szara), a okres prowadzenia prac remontowych przypadł na wiosnę i lato, czyli czas, w którym odbywa się wiosenna migracja tych zwierząt. Wczesną wiosną, kiedy temperatura stopniowo rośnie, ropucha szara wygrzebuje się z miejsca swojej hibernacji (na czas zimowy zakopuje się w ziemi) i udaje się w kierunku zbiornika wodnego, by tam odbyć swoje legi. Gdybyśmy w tym okresie dopuścili ropuchy do parkowego stawu, zjawyłyby się ich tam dziesiątki, złożyłyby skrzek i aż do końca lata woda ze stawu nie mogłaby zostać spuszczone, bo dopiero na jesień młode ropuchy opuszczają siedliska wodne i rozpoczynają migrację do miejsc hibernacji. Dlatego staw został otoczony szczelnym płotkiem ochronnym, który miał zapobiec dostawianiu się płazów do środka – zrobiono to, jeszcze zanim woda odmarzyła. Płotek został wykonany z agrowłókny i był umocowany na drewnianych palikach, które wkopano w ziemię (co uniemożliwiało nieźle kopiącym ropuchom podkopanie się dołem). Co kilkadziesiąt metrów w ziemię wkopano też wiaderka, które miały „wyłapywać” wędrujące wzdłuż płotka ropuchy – idąc w stronę stawu płaz natrafia na płotek, a podążając wzdłuż niego, wpada do wiaderka, skąd jest wyjmowany. W czasie migracji sprawdzaliśmy wiaderka nawet cztery razy dziennie i odtawialiśmy ropuchy na parkowych alejkach (także podczas kontroli nocnych). W sumie w czasie wiosennej migracji odtowiliśmy i wywieźliśmy z terenu parku ponad 540 ropuch szarych (dodatkowo prawie 40 żab trawnych i 3 traszki zwyczajne). Wszystkie były przenoszone do zbiornika Pogoria II. Dzięki niewypuszczeniu płazów do stawu można było bezpiecznie i bez strat przeprowadzić w nim planowane prace związane z czyszczeniem dna i umocnieniem brzegów. Już w kolejnym sezonie zwierzęta samoczynnie wrócą do tego siedliska. Prace w parku udało się przeprowadzić w sposób stosunkowo nieszkodliwy dla istniejącej tam przyrody, zwłaszcza biorąc pod uwagę skalę tej inwestycji.

KOLOROWO PRZEZ CAŁY ROK

W rewitalizowanym parku zaplanowano szereg ciekawych kompozycji roślinnych. Przyrodozbiór one aleję główną oraz okolice fontanny, kręgu tanecznego i placu zabaw. Kwiaty i krzewy dobrano tak, by przez niemal cały rok klomby mieniły się kolorami. Wśród nasadzonych roślin znalazły się m.in.: śnieżyczka przebiśnieg, konwalie majowe, kosaćce syberyjskie, róże pnące, liściokrzew, cisy i jałowiec. Obok placu zabaw powstanie także wrzosowisko złożone z różnych odmian wrzосу, azalii i modrzewnicy. Wszystkie rośliny to gatunki występujące powszechnie w Polsce, przystosowane do naszego klimatu.


76
STOJAKÓW
ROWEROWYCH


103
KOSZE
NA ŚMIECI


200
NOWYCH LAMP


46
ZNAKÓW I TABLIC
INFORMACYJNYCH


197
NOWYCH
ŁAWEK

STAW

Po przebudowie swoją świetność odzyska także parkowy staw, który został oczyszczony – do wywieżenia mułu wykorzystano niemal 300 ciężarówek. Nową atrakcją będzie pływający pomost. Odnowiony zostanie też most nad wpływającą do stawu rzeczką.

DOTACJA ZE ŚRODKÓW UNIJNYCH:

15 MLN ZŁ

DOTACJA Z BUDŻETU PAŃSTWA:

1 MLN **700** TYS. ZŁ

BUDŻET MIASTA:

11 MLN ZŁ

Legenda



plac zabaw



toalety



fontanna



miejsce koncertów



krąg taneczny



skate park



boiska



przystań kajakowa



przystanek



ścieżka rowerowa



parking



Uroczysko Zielona

ZIELONA W LICZBACH

WARTOŚĆ PROJEKTU

Miejski park z **historią**

Położony z dala od centrum miasta, a nieopodal Pogorii III park Zielona od przeszło 85 lat stanowi ulubione miejsce spacerów mieszkańców Dąbrowy Górniczej i okolicznych miejscowości. Gości przyciągają tu spokój, urocze zacienione alejki, bliskość przyrody i bogata oferta atrakcji dla dzieci i dorosłych.



Park Zielona, zlokalizowany na pograniczu Będzina i Dąbrowy Górniczej, jest jednym z najstarszych w Zagłębiu Dąbrowskim. Jego utworzenie było możliwe dzięki wybudowaniu w 1932 r. drogi łączącej centrum Dąbrowy z Łagiszą (ta droga to dzisiaj ulica Robotnicza). Przebiegała ona przez las w Zielonej – nieistniejącym już od dawna leśnym przysiółku. Właśnie tam władze miasta wytyczyły w 1936 r. granice parku miejskiego.

Skromne początki

Granice parku wyznaczały: od zachodu ulica Robotnicza, od południa rzeka Pogoria, od północy Czarna Przemsza, a od wschodu bagna i podmokłe łąki, na których później powstała kopalnia piasku Pogoria III – dziś w tym miejscu znajduje się jezioro o tej samej nazwie. Na początku istnienia Zielonej miasto mogło sobie pozwolić jedynie na wycinkę drzew pod alejki dla spacerowiczów. Jednak wkrótce zaczęły się w nim pojawiać kolejne atrakcje, takie jak np. otwarty basen. W planach było też boisko piłkarskie i tor motocyklowy, ale ich budowę przerwała II wojna światowa.

Zielona, jaką znamy

W 1945 r. dąbrowianie w czynie społecznym postanowili uporządkować teren parku. Trzy lata później powstał komitet wykonawczy budowy Parku Kultury i Wypoczynku Zielona w Dąbrowie Górniczej, na czele którego stanął Marek Kuzior, ówczesny radny. To dzięki jego determinacji park zyskał znaną nam do dzisiaj formę. Wytyczono nowe alejki – w głównej osi znalazło się miejsce na fontannę, pergole i mały pawilon z kawiarnią. W 1957 r. po drugiej stronie ulicy Letniej, w miejscu, w którym

pierwotnie miał powstać tor motocyklowy, wybudowano tzw. okrągłak i krąg taneczny. Rok później dodano tam sześć socrealistycznych rzeźb autorstwa Stanisława Sikory – żadna z nich nie przetrwała do dzisiaj.

Cenne uroczysko

Wybudowany jeszcze przed wojną basen o wymiarach 40 na 20 metrów stał się załazkiem Centrum Sportów Letnich i Wodnych. Wokół niego powstały korty i boiska, a także przystań kajakowa na Czarnej Przemszy. W tym samym czasie przeprowadzono jednak regulację koryta rzeki, aż do Będzina, budując po drodze kilka jazów – co mocno ograniczyło możliwości rozwoju turystyki kajakowej. W latach 60. XX w. w parku działało też niewielkie zoo, w którym mieszkaly niedźwiedzie, jelenie, lisy i kilka gatunków ptaków – zamknięto je w 1967 r. W 2004 r. zwierzęta ponownie zagościły w Zielonej – po drugiej stronie ulicy Robotniczej przez kilka lat istniało minizoo. W 2008 r. najważniejszą pod kątem przyrodniczym część parku wydzielono jako użytek ekologiczny pod nazwą Uroczysko Zielona.



Czas na remont

W trakcie swojej ponad 85-letniej historii park Zielona był wielokrotnie przebudowywany i odnawiany. Niektóre obiekty zniknęły – m.in. basen, pawilon z kawiarnią czy rzeźby z „okrągłaka”. Inne doczekały się modernizacji – jak fontanna i obiekty należące do centrum sportu. Dziś jednak przyszedł czas na gruntowną rewitalizację – park Zielona odzyskuje swój dawny charakter i blask. Czekamy na efekty!



Park Zielona to nie tylko miejsce odpoczynku i rozrywki dla mieszkańców Dąbrowy Górniczej. To także przestrzeń, która pozwala w wyjątkowo bliski sposób obcować z naturą. Trwająca obecnie rewitalizacja parku nie ma negatywnego wpływu na jego bogactwo przyrodnicze – pozwoli je jeszcze mocniej wyeksponować.

Niezwykłe **uroczysko**

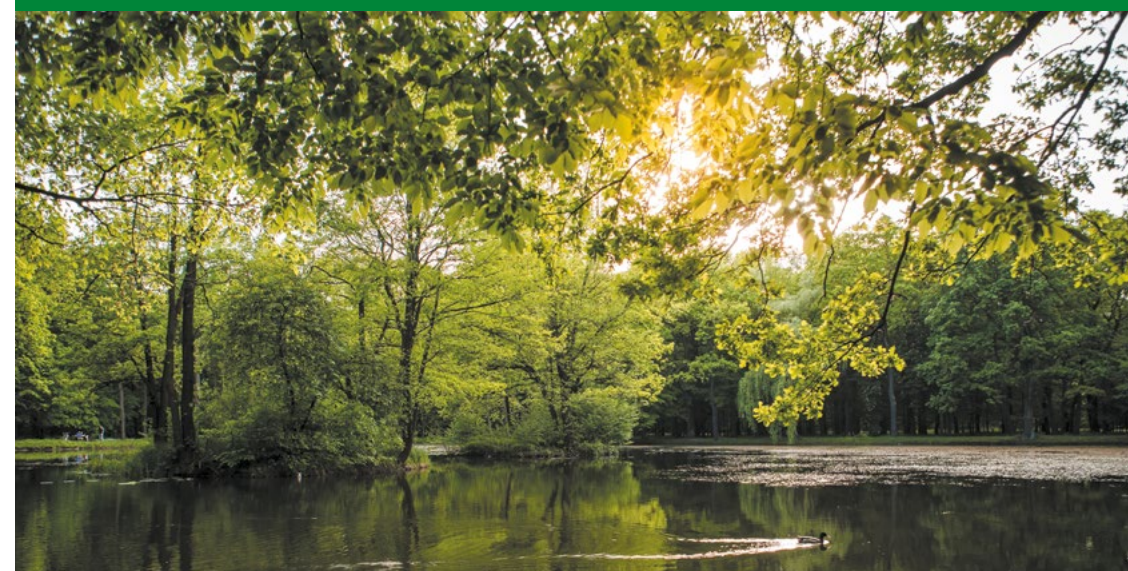
W swojej pierwszej formie, w latach 30. XX w., Zielona była tylko siecią alejek wytyczonych w gęstym lesie. Powojenna przebudowa parku mocno wpłynęła na jego kształt. Poprowadzono w nim szersze, asfaltowe alejki, wytyczono duży plac z fontanną i pergolami, a także wybudowano krąg taneczny. Część kompleksu zachowała jednak swój dziki, naturalny charakter. W tym fragmencie parku w 2008 r. utworzono użytek ekologiczny pod nazwą Uroczysko Zielona.

Łęgi i czosnek

Na wschodnią część parku składają się trzy typy lasów. W Zielonej zachowały się rzadkie grądy – świeży i niski. Ten rodzaj siedliska rośnie na bardzo żyznych glebach, dlatego przez lata był intensywnie wycinany i przekształcany w ziemię uprawną. Grąd niski przechodzi w las łęgowy, charakterystyczny dla terenów podmokłych. W uroczysku można też zobaczyć zmienno-wilgotną łąkę trzęślicową. W koronach drzew gnieździ się kilkanaście chronionych gatunków ptaków. Na bogate runo lasów grądowych składa się wiele gatunków roślin, z których aż 12 jest objętych ochroną – 6 ściśłą i 6 częściową. Do tych ostatnich należy czosnek niedźwiedzi (*Allium ursinum*), którego charakterystyczne kwiaty co roku zabarwiają park na biało. Oprócz niego rośnie tu także rzadko spotykany zawilec żółty.

Dom dla ptaków

Park Zielona jest także domem dla wielu gatunków zwierząt. Staw objęty we wtłoczenie kaczki krzyżówki, które są przyzwyczajone do ludzi, co sprawia wiele frajdy dzieciom i dorosłym. Wiosną park wypełniają trele kosa, drozda śpiewaka, rudzika czy zięby. Można też usłyszeć okrzyk myszotowa czy charakterystyczny stukot dzięcioła dużego. W stawie mieszka też kilka gatunków płazów (żab i ropuch), a w całej Zielonej – piżmaki. W okolicy parku widywano także bobry.

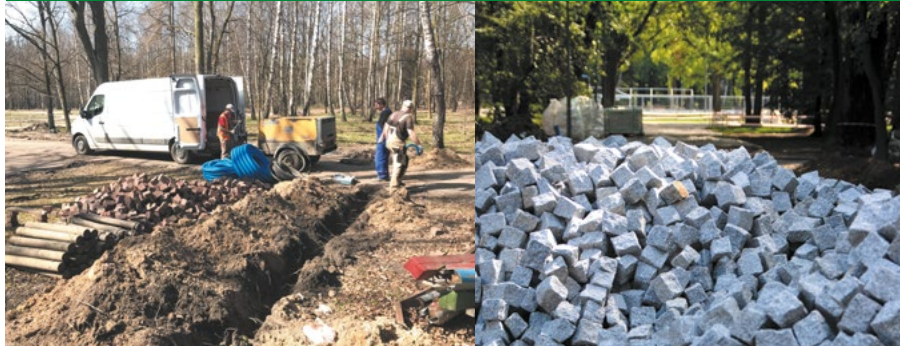




Oczyszczanie parkowego stawu wymagało znalezienia tymczasowego domu dla kilkudziesięciu gatunków zwierząt. Wszystko odbyło się pod czujnym okiem przyrodników.



Stara nawierzchnia alejek została zerwana i zastąpiona nowymi materiałami.



W parku trwają ostatnie prace przy układaniu nowej nawierzchni alejek i nasadzanie nowych roślin.



Bliżej natury

Zagłębiowski Park Linearny to inwestycja prowadzona przez kilka gmin z regionu. W Dąbrowie Górniczej, która jest liderem całego przedsięwzięcia, obejmuje ona rewitalizację parku Zielona oraz budowę pomostu na Pogorii II.



Spośród wszystkich zbiorników tzw. pojezierza dąbrowskiego Pogoria II jest najmniejsza i najbardziej dzika. To też najcenniejszy przyrodniczo fragment tego kompleksu. Jezioro powstało w latach 1976-1978, po przystosowaniu i napełnieniu wodą częściowo zasypanej piaskowni Gołonóg II. Niewielki i dość płytki akwen szybko stał się siedliskiem wielu gatunków ryb, ptaków i roślin. Występują tu 84 gatunki kręgowców, z których 52 objęto całkowitą ochroną. Bogata jest też fauna ptaków – możemy tu spotkać ciekawe gatunki, takie jak np.: bączek, brodziec piskliwy czy zimorodek oraz remiz, łozówka i trzcinia. Znajduje się tu także jedna z największych w regionie kolonia mew śmieszek (około 50 gnieźdzących się par). Nic więc dziwnego, że w 2002 r. utworzono w tym miejscu użytek ekologiczny Pogoria II.

Podglądanie przyrody

Do tej pory Pogoria II była odwiedzana głównie przez wędkarzy – brak dogodnego dojścia i zarośnięte szuwarami brzegi powodowały, że większość mieszkańców wybierała Pogorię I lub Pogorię III. Teraz ma się to zmienić – wygodna ścieżka i moło pozwolą każdemu docenić urok tego zakątka. Ponieważ jezioro jest obszarem chronionym, 25-metrowy pomost nie będzie posadowiony na jego dnie. Zdecydowano się na konstrukcję pływającą. Łatwiejsze będzie dojście do jeziora – wzdłuż potoku Pogoria zostanie wybudowana alejka od ulicy Zakładowej. Całość mają uzupełnić ławki, elementy małej architektury, a także stojaki rowerowe. Pomost ma umożliwić obserwację występującej tu fauny i flory. Nowa alejka i pomost będą dostępne dla odwiedzających jeszcze tego lata.

Rewitalizacja Parku Hallera

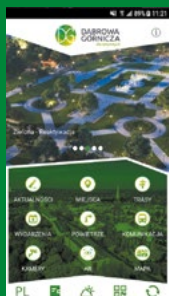


Już wkrótce zakończy się rewitalizacja Parku Hallera. Ubędzie asfaltu i betonu, pojawią się fontanny, zjeżdżalnie, trampoliny, strefa aktywności seniorów, boisko i ekologiczne oświetlenie. Przybędzie drzew, żywopłotów, kwitnących roślin oraz zacisznych zielonych zakątków. Największe zmiany czekają dąbrowian w okolicach Szkoły Podstawowej nr 20, gdzie powstaną: nowoczesny skate park, plac zabaw, tor rolkowo-rowerowy oraz niezwykle ogród sensoryczny.

W miejscu zaniedbywanych przez lata przyblokowych części parku powstaną zaciszne strefy aktywności mieszkańców. Będzie tu wiele ławek, stolików i mnóstwo zieleni. Podążając w głąb parku, goście przejdą obok pierwszego z kilku kręgów rekreacyjnych, które mają sprzyjać wypoczynkowi i nawiązywaniu kontaktów – będą one wyposażone w wygodne ławki, stoły do gry w szachy oraz kwitnące klomby. Plac zabaw zostanie rozbudowany o dwie zjeżdżalnie w strefie górki. Każda z nich będzie miała ok. 20 metrów długości. Obok powstanie także strefa aktywności wodnej – utworzą ją dwa place z fontannami. Kolejna strefa została zaprojektowana z myślą o seniorach. Obok wielu urządzeń rekreacyjnych i stołów do gry w szachy goście parku dostrzegą tu zielone pagórki o wysokości do 2 metrów, na których powstaną kwietne łąki. Pomiędzy nimi znajdą się hamaki służące relaksowi oraz boisko do gry w bule. Obok zostanie zlokalizowane wielofunkcyjne boisko sportowe. W miejscu betonowej nawierzchni za szkołą powstanie łąka. Wydzielona zostanie też przestrzeń pod parkową scenę. Łąki kwietne pojawią się także w sąsiedztwie parkingu Parku Wodnego „Nemo – Świat Rozrywki”, gdzie obecnie zalega asfalt.

Dwie części – moc atrakcji

Tunel pod aleją Róż, prowadzący do tzw. części B Parku Hallera, zostanie wyremontowany. W tym fragmencie parku powstanie nowy plac zabaw z trampolinami oraz strefami dla starszaka i malucha. Krąg modelarski zostanie zrewitalizowany, a nieco dalej powstanie ogród sensoryczny. W tym miejscu nie tylko najmłodsi będą mogli jednocześnie bawić się i rozwijać własną kreatywność, umiejętność współpracy i wrażliwość na przyrodę dzięki korzystaniu z takich urządzeń, jak np. bliźniacze lustra czy kotyska Newtona. Za kolejnym kręgiem rekreacyjnym goście dostrzegą skate park. Jego konstrukcja była konsultowana przez architektów z dąbrowskimi miłośnikami jazdy na desce. Będzie on w całości wybetonowany, ale nie zabraknie w nim miejsc dla publiczności – podczas organizowanych w tym fragmencie parku zawodów entuzjaści popisów na desce będą mogli się przyglądać ciekawym ewolucjom. Wokół części B Parku Hallera zostaną poprowadzone ścieżka rowerowa i trasa dla rolkarzy. Na terenie inwestycji planowane jest również przeprowadzenie takich przedsięwzięć, jak: wymiana nawierzchni większości alejek, montaż ekologicznego oświetlenia z latarniami typu LED, przesadzenie wielu krzewów oraz pielęgnacyjna wycinka drzew chorych i połamanych.



NOWY MODUŁ W APLIKACJI!

W aplikacji mobilnej „Dąbrowa Górnicza dla aktywnych”, która jest dostępna w systemach Android oraz iOS, powstaje nowy moduł w całości poświęcony Zielonej! Znajdziemy w nim m.in.: interaktywną mapę parku, modele 3D, audioprzewodnik oraz edukacyjną grę terenową, a dzięki skalibrowanym zdjęciom historycznym sprawdzimy, jak dawniej wyglądał park Zielona.

Zielona. Gazeta Parkowa – nr 01

Fotografie: archiwum Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej, Radosław Gwóźdź, Marcin Karetta, Jakub Kozal, Andrzej Kryza, Dariusz Nowak, M79studio

Wizualizacje: Pracownia Architektoniczno-Urbanistyczna ALMAPROJEKT, Pracownia Projektowa AiM Arkadiusz Miśkiewicz

Projekt i opracowanie: www.time4.pl

Druk: Polska Press Sp. z o.o., Oddział Poligrafia, Drukarnia w Sosnowcu